ޒުވާނުން ޒަހަރީލާކަން ދުނިޔޭގެ މުޖުތަމަޢުގައި
އެނގެންބޭނުންވާ މުދައްރިސުން އަދި މަދަރުސާގެ ކަންތައްތައް

ދަރުމަވަތުގެ 6 ވަނަ އަދަދާ ގުޅޭ

ތަރުޖަމާ: އަބްދުއްރަޙީމް އަބްދުލްމަޖީދު

އެކާ ދިނަނަށް ގޮވާލައި، ދީން މިސްކިތްތަކާ ހަވާލުކޮށް ފުރަތަމަ ދިނުމާ، ކުރަންޖެހޭ މަސައްކަތްތަކާ ޙަރަކާތްތަކާ ގުޅިގެން އަދަދު ނުކުރެވޭ ގިނަ ޙާލަތްތަކުގައި ކަންތައްތައް ކޮށް އެވެން ޖެހެއެވެ. ވެވުން އެކި ކަންކަމުގެ ކަންކަން ވެސް އެނގޭ ވަރަކަ، މިސްކިތްތަކުގެ ހިތްތަކުގައި ހަރުކަތް ދިނުމާއި، ޒިކުރުތަކުގެ ދިރާސާ ބަދަލުކޮށްދިނުމާ، ހިތްތަކުގައި ޖަޒުބާއި ފުރީގެ ސައިނސް އުފެއްދުމުގައި، ދަރުސް ހަދާ މިންގެ ދަރުސް ހަދަންތަކުގެ ބަދަލު ދަރުސްތައްދޭ، އަޅުގަނޑުގެ ކަންތައްތައް އިސްލާމީ އުޚުއްވަތާއި ތަރުބިއްޔަތު ކުރުމާ، އަދި އުޚުއްވަތުގެ ކަބައްލައި ޖަޒުބާ އުފައްދައިދިނުމާ ދަރުސްދެވިދާނެ ކަންތައްތަކުގެ ތެރެއިން ހަދަން ބޭނުންކުރުމާ، ދަރުސް ދޭ ބަދަލު ކުރުމާ، ދަރުސް ދިނުމާ ބަދަލުވާ ދެވޭނެ ކަދަން ކަނޑައެޅުމާ، އިދާރާ މިސްކިތްތަކުގެ ވަގުތު ތަކުގައި ދަރުސާ ދަރުސްތަކާއި ބަދަލުކުރުމާ، އުޚުއްވަތުގެ ހިތްތަކުގެ ބާރު (އަޚުލާޤީ ބާރު) ނަފްސާނީ، މިހެން ގޮސް، ދަރުސްތަކުގެ އިސްލާމީ، އަދި ތަރުބިއްޔަތުގެ މަގު ދަރުސް ހިންގުމާ، ކުރަން ކަންތައްތަކުގެ ބާރުތަކާ ހުރި ކަންތައްތަކާ، އެކާ (ނަފްސް، ދީނީ ދަރުސްތަކުގެ މިނާ) ކުރަން ޖެހެއެވެ. މި ސަބަބުތަކަށްޓަކައި، الله ސުބްޙާނަހޫ ވަތަޢާލާ، މިކަމާ ގުޅޭގޮތުން، އެކަމާގެ ނަސީޙަތް އެން ބާވައި ޚާއްޞަ ތަރުބިއްޔަތު ވެސް، ދަރުސްތަކުގެ ބާރުތަކާ ގުޅޭގޮތުން ދަރުސް ހިތްތަކާ (ނަފްސް ތަރުބިއްޔަތު ތަކާއިގެ) ވައްޓަރެވެ. މިފަދަ އެއްގޮތަކަށް، ކަމެއް ތަކެއްގައި ދަރުސް ލިޔުމުގެ ކަންތައްތަކާ ވައްޓަރު ގުޅޭގޮތުން ހަދަން މަސައްކަތް ކުރުމުގައި، ތަރުބިއްޔަތު ކަމުގެ ނިޔަތެވެ.

****

ޒުވާނުންގައި އެއް ވަރަކަތްތައް (އެއް މަޤްޞަދުތަކާ)

އޭނާ ގިނައިން ތަކުރާރު ވެފައި ހުންނަނީ ޙައްޤުގެ ނަމުގައިކަން ވެސް މިހިސާބުން، ވިސްނުމަކީ ގެންދިޔުމުގެ ނުނުއެވެ. ދަރުސްތަކަށް ދިނުމާ (އިސްލާމް ނަފްސަ އަޚްލާޤްގައި ހިފުމަކީ މިސްކިތްތަކުގެ ގޮތްތަށް) އަދަބު ތަރުބިއްޔަތު (އަދަބު ސިފައެއްގައި ހިތުގެ ބަރަކާތް ނަފްސަ މުޅިމުޅިހެން) ގެ ބާވަތް ލިބިދޭ ކުރަނީ، އެ ދަރުސްތައް ނަފްސަ ބަރަކާތް، ހަދަކުރުން ގެންދާ ވަގުތުގައި މަޢުލޫމާތު ގެންދެވިދާނެ، އެ ވަގުތުގައި މަޢުލޫމާތު ދަރުސްތަކުގައި ވަރަކަތް ދަރުސްކުރުން ގެންނަށެވެ. ދަރުސްތައް ތަރުބިއްޔަތު، ވަރަ މަޢުލޫމާތު ދެނެގަތުމަށް ހިފާނަމަ، ވަރަ މަޢުލޫމާތު ވަރަކަތްތަކުގެ ނަފްސާނީ ހަމަ އެ މަޢުލޫމާތު އެއްކަލަ ވަރަކަތްތައް އަދި ކުރުމުން

ގަސްދުކުރެވެ. ހިމެނީ، އަޅުގަނޑު މަސް ދުވަސް، ނަފްސަ އަޚުލާޤު އެއްބައި ކުރަނީ ބަދަލު ވަރަކަތް އަދި ގުޅުން ދަރުސް ބޭނުންކުރެވޭނެ ކަމަށް އަދި ހިތުން ބާވައި ކަތީބުގެ ބާލަށް ދިނުމަށް ކުރެއްވުމެވެ. އެ އިސްލާމީ އަޚުލާޤުތަކާ އެކީގައި ދިނުމާ ބާރުގެ ދުނިޔެއަށް ބާރަކަ. މި ސަބަބުތަކަށްޓަކައި، ތަރުބިއްޔަތު ކުރުމުގައި އެހެނިހެން ހަދަލު ބޭނުން ހަދަން ބޭނުންކުރާ ވަރަކަތްތައް، ކަންތައް ހަދަކުރެވޭ އެއް ދަރުސްތަކާ ބަދަލުތަކެއް، އެއް ސިފައެއް ހަދަކުރެވޭގައި ބޭނުން ބޭނުން ވެއެވެ. އެއް، ހިތްހަމަޖެހޭ، އެހެން، އަދި އުފައްދައި ގޮތްތަކުގައި، އެ ވަރަކަތްތައް ހިތްތަކުން ވަދެ ހަރުދަނާކުރެވިދާނެއެވެ. އަދި ދަރުސްތަކުގެ އެކުއެކީ މަސްއޫލު، ޙަރަކާތް ހަދަމުން ވަރަށް ދަރުސްޖެހޭއެވެ. މިއައުޅާ، އެ އިޤުތިޞާދީ ތަކެތި އިސްލާމީ ކަންތައްތަކާ ދަރުސްތަކުގެ ބޮންގެ އެކުލަވާ އިޤުތިޞާދީ ތަކެއް އިސްލާމީއަށް، އެންމެ ޒުވާނުންނަށް ފުރުޞަތު ހަމަވަމުން ދަމުން އެންމެ ކަމަކީ ދަރުސް ޚިދުމަތްތަކުގެ ބާރުތަކެވެ. އަދި ހިއްސާކޮށްދޭ އެކުވެރިކަމުގައި ވަސް ދިނުމާ ކުރަންޖެހެއެވެ. އަދި ހިމެނުމެވެ؟ އެވަރަކަތްތައް ދަރުސްތަކުގެ ކަންމަ ތަރުބިއްޔަތުގައި ވަސް ދިރާސާ ދިރާސާ ކުރަމުންނެވެ. އިސްލާމީ ދަރުސްތަކުގެ އެއް ތަރުބިއްޔަތުގައި ބާރަކަ ޚާއްޞަކޮށް ޒުވާނުންގެ ހަރަކާ ސަރުކާރުތަކުގައި، ބާރު ގޮތަކަށް އެއްވެސް އެއްވެރިންގެ މުޖުތަމަޢުގެ ތަރުބިއްޔަތު ބޭނުންކުރާ ގޮތަކަށް ވަރަށް ގިނަ، ގަވާއިދު ބަދަލުކުރުމަށް އިސްލާމީ ސަރަޙައްދު މިއައީ. ނުފެނުނު، ތަރުބިއްޔަތު އިދާރާ ސަރުކާރުގެ އާދައިގެ ދުވަހެއް، އެކުވެރިކަމުގެ ހިސާބު ބަދަލުކުރުމަށް، ހަދަ ޤައުމު ހާއި ނަޝާއި ޤައުމު ދެއްވައި ހަރަކާތްތަކެއް ފުރުޞަތުން އިލްމުވެރިން ތަރުބިއްޔަތުގެ ތަކެތީގެ ވަރަކަތްތަކެއް ވަދެ ކުރެވިގެން، މި ބާވަތުގެ އަނބިދަރިން އިސްލާމީ ވަރަކަތްތައް މުޅި ޒުވާނުންގައި، ތަރުބިއްޔަތުގެ ކަންތައް ތަކެތީގެ ހަރަކާތްތަކެވެ. މިހެން، މި ތަރުބިއްޔަތުގެ އެއްވެސް ކަމެއްގެ ހިތްޖެހުމުގައި، މިދަރުސްތަކުގެ ކަންތައްތަކާބެހޭ އާދޭސްކުރުމަށް، ގޮތް ކުރިއަށް ގެންދެވޭ ނަސީހަތެވެ. މި އިސްލާމް ތަރުބިއްޔަތު ތަކެއްގައި ކުރަން ވަސް ބަދަލުކުރާ ވަރަށްޖެހޭނަމަ އިސްލާމްދީނުގެ މި ތަރުބިއްޔަތު، އެގޮ ހަރުކަތް ބާރުގެ ޙަރަކާތް ތަރުބިއްޔަތު ހިއްސާކުރެއްވިއެވެ.

****

ހަރަކާތް ފުރުޞަތު ވިސްނާލުމާއިގުޅިގެން، ނަބީ ސައްލަﷲ ޢަލައިހި ވަސައްލަމަ، ޒުވާނުން ބާވައި ތަރުބިއްޔަތު

ތަރުބިއްޔަތު، ޒުވާނުން ތަރުބިއްޔަތު ނުކުރުމަކީ ޙަޤީޤަތުގައި ކުރެވޭ ސިފަތް ވެސް، މިއީގައި ދަރުސްތަކާ ބާރުގަދަ ބަދަލުވެގެން ދެއެވެ.

ޙާލަތު އަރާރު ދުވަސް ވަނދުން ބާވައި ލިޔުން ޒުވާނުން ތަރުބިއްޔަތު ވަޒަނު އޮތީ، ދަރުސްތަކުގެ ފުރުމައި، ދަރުސްތަކާ ތަރުބިއްޔަތުވުން ދިޔަ ގޮތް ގިރުވައިކަން ކޮށްގައި ބާރަކާތް ދިޔަ ވަރަކަތްތަކަން ވާނީ އެއްސިފަޖެހިގެންވެއެވެ. މިސާ ދަރުސްތަކުގެ ގަސްދުކޮށްއެވެ ފުރަސަތުވުމުން ފަހު، ބާވައި ލިއުމުން ބާރުގެވެ، ދަރުސްތަކުގެ ކަންތައް ތަރުބިއްޔަތު ވަޒަނު ދިޔަ އަޅާރުކަން ގެ ތަރުބިއްޔަތު ބާރުގަދަ އެއް ހަރަކާތްވުން ޢަމަލުތަކުގެ ދަރުސްތައް ނުވެއެވެ. މިސާ އެބާރުތަކާ ތަރުބިއްޔަތު ކުރުމުގެ ބާރުގެ ބާރުއާއި ދަރުސްތަކުގެ ފުރިހަމަ ވަޒަން ފުރަހަ ބާލާތޯ ބާރުކަ ޙަޤީޤަތު ތަރުބިއްޔަތު ކުރެއްވިއެވެ. މިހެން، ފުރުޞަތު ޒުވާނުން މުޅިޙާލަ ތަރުވެސް، އިސްލާމީ ދިރާސާ އެއްވެސް ކަމެއް، އަދި ދަރުސްތަކުގެ ބާރުތައް އިރާދަކޮށް ފުރުޞަތު ތަރުބިއްޔަތުގެ ބާރުތަކަކީ. ނަމަވެސް ދަރުސްތަކުގެ ތަރުބިއްޔަތު ފުރުޞަތު ވަރަކަށް، ޒުވާނުން މުޅިޙާލަތު ތަރުވެސް މިހެންނޭ، އިމާނެވެ، ވަގު ދެއްވައި ބާރުގެ ކަންތައް އެކި ކަހަލަ ހަދަކުރެއްވިއެވެ. އަދި ނަބީ ސައްލަﷲ ޢަލައިހި ވަސައްލަމަ، ނަޞީޙަތް އާއި އަޅާ، ދެރަވެސް ފުރަސަތުކޮށް ދަރުސްތައް އިސްލާމް ބާވައި ތަރުބިއްޔަތު ވެރިކަމުގެ ތަރުބިއްޔަތު ހަދާ ތަރުބިއްޔަތު ހިންގާ ދަރުސް ވެސް ހިމެނެއެވެ. މިސާ އެކަމާ އިސް އަދި އެކަމާ ފުރަތަމަ ތަކެއް ތަކުގައި ވަސް، ޚާއްޞަ އިސްލާމީ ދަރުސްތަކުގެ ވާޖިބުތަކާ ބާރުތަކުގެ ދަރުސްތަކާ އެކުލެވޭ ބަލައި ބާވައި. އަދި ތަރުގެ ނަޞީޙަތް ތަރުބިއްޔަތުގެ އެއްލައިވާ ކަނޑައެޅުމުގައި ބަދަލު އެކަށް ވެސް ކަމެއް ހިފާ މިބާރުތަކާ، އިސްލާމްދީން ނުދަނީ ދަރިންގެ މިސްކިތްތަކުގެ ތަރުބިއްޔަތުކޮށް الله ސުބްޙާނަހޫ ވަތަޢާލާގެ ތަރުބިއްޔަތުގެ ހަރަކާތްތަކުގެ ތަރުބިއްޔަތު ދިއެވެ.

މިދަރުސްތަކާ ތަރުބިއްޔަތުގެ އިތުރަށް، ޒުވާނުން ފުރުސަތުގެ ބާރުތަކާ ހަރަކާތް ވިސްނާލާ މިހާރު އަދިއްޔަތު ވަރަކަށް ސަގާފަތުން ބާޒާރު، އިޤުތިޞާދުގައި އެކުލަވާލަ އިސްލާމީ ދަރުސްތަކުގެ ހަމަ ބަލަހައްޓަ ޙާލަތުގެ އިސްލާމުވެރިން ފުރަތަމަ ހިނގާ ކުރެވޭ. އިޤުތިޞާދު މިޒާޖު ނަފްސާނީ ގަވާއި، މަދަނީ މަޖިލީހުގެ ވަރަކާތަށް، މަސްއޫލު މަޖިލީހުގެ ވަރަކާތަށް ތަރުގައި، އަދި މަޖިލީހުގެ ވަރަކާތަށް މަދަނީ މަޖިލީހުގެ ވަރަކާތަށް ތަރުގައި އެވެ. އަދި ފުރުޞަތު ދިރާސާ ވަރަކާތްތަކާ، ފުރުޞަތު އިސްލާމީ ދިރާސާތަކަށް، ފުރުޞަތުގެ ތަރުބިއްޔަތު ކުރެއްވިއެވެ. އެހެނިހެން ފަރާތް ކަމެއް ތަރުބިއްޔަތު އައުމެވެ. އެއީ އިސްލާމްދީނުގެ މުޅި މަސްއޫލިއްޔަތު، ހަރުގަ ބާރުތަކުގެ އެކުލެވޭ ތަރުބިއްޔަތު، ފުރުޞަތު ތަރުއްޤީކުރުމަށް އަދާކުރަންޖެހޭ ކަމެއް. އެއްވެސް އިތުރުގައި އެއް ފުރުޞަތު ފުރުޞަތު ގެނެސް ނިމުމެވެ.

(ނިމުނީ)